

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата педагогічних наук, доцента
Барановської Ірини Георгіївни
на дисертаційне дослідження **Го Цзюнь**
на тему «**Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій**»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

У розв'язанні сучасних проблем суспільства постійно зростає роль культурного чинника. Освіта – є важливим сегментом культури, каналом «спрямованої інкультурації», що налагоджує процес входження й глибинного занурення людини в культуру, опанування традицій, звичаїв, норм, цінностей, моделей поведінки, властивих конкретній культурі. Згідно з державними документами України та Китаю, зазначає Го Цзюнь культурна компетентність «визначена однією з ключових компетентностей сучасної освіти, передбачає набуття бажання та здатності школярів знайомитися з різними культурами, ефективно взаємодіяти з представниками цих культур, розуміти і поважати їхні цінності та традиції». Музичне мистецтво – голос поколінь, який через музичну мову стає культурним надбанням народу та транслятором його культури. Сьогодні можливості музичного мистецтва виходять поза межі суто мистецьких практик, оскільки музика стає дієвим інструментом вирішення завдань у суміжних з мистецтвом галузях, створює особливий міждисциплінарний простір, який сприяє генеруванню культурних ідей у різних сферах життєдіяльності та освіти людини. Обрана дисертанткою Го Цзюнь тема дисертаційного дослідження «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій» є важливою та актуальною.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

На користь актуальності досліджуваної проблеми свідчить те, що базовою основою дослідження став тематичний план науково-досвідної роботи Університету Ушинського, а дисертація виконана відповідно до комплексної наукової теми: «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017).

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського (протокол № 11 від 27.06.2019 р.).

3. Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів

Варто вказати на наукову новизну та практичну значущість здійсненого Го Цзюнь цілісного дослідження підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів «Альфа»-генерації засобами інноваційних технологій.

Авторкою визначено сутність даної підготовки та вперше представлено, у вигляді динамічної цілісності просвітницько-мотиваційного, смисло-генераційного і творчо-комунікаційного компонентів, структуру підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування в школярів культурної компетентності засобами інноваційних технологій; визначено методологічну основу дослідження, яку складають компетентнісний (наскрізний), мультикультурний, рефлексійний, риторично-герменевтичний, міждисциплінарний та конструктивістський підходи; розроблено та доведено ефективність авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій, домінантою якою стали відповідні педагогічні умови: стимулювання до досягнення цінності культурного різноманіття та його художнього відображення в мистецтві; спонукання до набуття знання про семіотичні функції елементів мистецьких мов та технологій (педагогічні та інформаційно-комунікативні), їх реалізації в процесі загальної музичної освіти; активізація творчої активності майбутніх учителів музичного мистецтва в художньо-проєктній роботі із розробки та застосування інноваційних мистецьких технологій задля формування культурної компетентності школярів.

Дисертанткою вперше розроблено критерії (диспозиційно-аксіологічний, семіотико-інтерпретаційний, сигніфікаційно-дискурсивний) та відповідні показники оцінювання ступеня підготовленості здобувачів; обґрунтовано та впроваджено методи підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних технологій: «технологія-тренінг із формування мотивації до культурно-просвітницької активності в процесі загальної музичної освіти»; «технологія формування умінь створення поліхудожнього навчального кібертексту»; «технологія підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації мультимедійного художнього дискурсу в процесі загальної музичної освіти».

Відмітимо практичну значущість проведеного дослідження, що полягає в можливості використання авторської методики для розв'язання широкого спектру мистецьких та педагогічних завдань та в процесі підготовки здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

4. Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення та отримані результати дослідження висвітлено в 12 публікаціях автора, 3 статті надруковано в наукових фахових виданнях України, 3 – в наукових виданнях зарубіжних країн, 6 праць

апробаційного характеру.

Зміст публікацій здобувача, спрямованість міжнародних наукових конференцій, де відбулась апробація основних наукових положень та результатів дисертації, повною мірою розкривають дослідницьку проблему. Загалом вважаємо, що матеріали дослідження пройшли належну апробацію.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень

Глибоке ознайомлення з текстом дисертації Го Цзюнь дає підстави стверджувати, що основні положення щодо сутності, змісту, структури, критеріїв, показників, рівнів підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування в школярів культурної компетентності засобами інноваційних технологій; наукові підходи та принципи, що стали базовою основою у визначенні педагогічних умов та методів, що презентовані в авторській методиці, подано логічно та переконливо. Підсумки щодо перевірки ефективності та результати впровадження авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування в школярів культурної компетентності засобами інноваційних технологій ґрунтуються на власних дослідженнях дисертантки.

Кваліфіковано представлено науковий апарат дослідження, де об'єктом стала фахова підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва України та Китаю, а предметом – авторська методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій. Здобувачкою чітко визначена мета та відповідні завдання дослідження, що й зумовили логіку розгортання її наукового пошуку та результативності наукового доробку.

Перший розділ дисертації «Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів» містить матеріали щодо розв'язання першого та другого завдань дослідження. Заслугує на схвалення розгляд в міждисциплінарному науковому дискурсі основоположних понять феномену «культурна компетентність» - «культура» та «компетентність». Авторкою проаналізовано вагомий науковий доробок вітчизняних та зарубіжних вчених задля визначення сутності та змісту досліджуваного феномену, який визначається Го Цзюнь «як інтегральний конструкт, що поєднує в собі знання про засоби, норми і традиції кодування, зберігання і трансляції культурної інформації (зокрема знання семіотичних систем вербальної, невербальної та художньої мов), уміння оцінювати таку інформацію шляхом осягнення та зіставлення її особливостей, зумовлених етнічними та соціокультурними чинниками, застосовуючи задля цього навички критичного аналізу та спираючись на відповідні ціннісні орієнтири, що, в цілому, забезпечує здатність індивіда ефективно комунікувати з інформацією та спільнотами у варіативних умовах полікультурного середовища» (с. 5, с.191).

Вдалим, на наш погляд, є дослідження здобувачкою сутності процесу підготовленості майбутніх учителів до формування культурної компетентності

школярів у контексті сучасного соціокультурного середовища, котре здійснено в трьох проєкціях: культурологічній, мистецько-освітній та музично-технологічній та визначення на цій основі його цілісної компонентної структури, що складають просвітницько-мотиваційний, смисло-генераційний, творчо-комунікаційний компоненти. Заслуговує на схвалення ґрунтовний підхід Го Цзюнь до визначення низки змістових елементів кожного компоненту структури. Просвітницько-мотиваційний компонент представлено елементами: прийняття як цінності культурно-світоглядного розмаїття, закарбованого в художніх текстах (музичних, образотворчих, літературних, мультимедійних тощо) та прагнення до ознайомлення школярів із культурною картиною світу через розкриття культурних кодів художніх текстів засобами інноваційних мистецьких технологій (с. 64-67). Зміст смисло-генераційного компоненту складають обізнаність про культурно-знакові функції елементів музичної мови та шляхи їх сигніфікації в художньо-інтерпретаційному процесі та знання інноваційних мистецьких технологій, функціональних у контексті репрезентації культурної картини світу в процесі загальної музичної освіти (с. 68- 76). Творчо-комунікаційний компонент складають уміння пробуджувати інтерес школярів до інтеріоризації соціокультурного контенту художніх текстів засобами інноваційних мистецьких технологій та здатність образно-виразно, із застосуванням інноваційних мистецьких технологій, репрезентувати художню картину світу, закарбовану в мистецьких творах (с. 77 – 81).

До важливих здобутків дисертації варто віднести розв'язання третього завдання: обґрунтування методології та розробка авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій, що здійснюється здобувачкою в другому розділі роботи. Методологічним підґрунтям авторської методики Го Цзюнь доцільно обрано компетентнісний (наскрізний), мультикультурний, рефлексійний, риторично-герменевтичний, міждисциплінарний та конструктивістський підходи та низку принципів (п. 2.1.). Позитивним вважаємо обрання здобувачкою риторико-герменевтичного підходу та акцентування уваги на таких ознаках професійної діяльності майбутніх учителів музики, як: оволодіння мистецтвом риторики (виразно висловлюватись, красномовно, цікаво розповідати, ефективно комунікувати задля впливу та спонукання до дії) та здатністю зрозуміло пояснювати та інтерпретувати знання про музику, що сприяють формуванню культури мовлення.

Хотілося б відмітити визначені дисертанткою принципи: доцільності у відборі продуктивних інноваційних мистецьких технологій в процесі музично-педагогічної, музично-виконавської та художньо-просвітницької діяльності та конструювання культурних сенсів через інтеграцію попереднього досвіду, суб'єктивного сприйняття та нового поліхудожнього знання, котрі націлені врахувати, як досягнення сучасної освіти та суспільства, так і інтереси школярів нової генерації.

Вартісними вважаємо обґрунтовані педагогічні умови та запропоновані Го Цзюнь інноваційні технології підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів (п.2.2), а саме: технологію-тренінг з формування мотивації до культурно-просвітницької активності в музично-освітньому процесі, технологію формування умінь створення поліхудожнього навчального кібертексту, технологію організації мультимедійного художнього дискурсу в музично-освітньому просторі.

Логічним завершенням дисертаційного дослідження став третій розділ роботи «Експериментальна перевірка методики підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій», де представлено розв'язання четвертого та п'ятого завдань дослідження. Без сумніву цінним є якісно розроблений діагностичний апарат дослідження – критерії (диспозиційно-аксіологічний, семіотико-інтерпретаційний, сигніфікаційно-дискурсивний) та відповідні показники, Продумана процедура вимірювання кожного показника дозволила дисертантці схарактеризувати чотири рівні підготовленості майбутніх учителів музики до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних технологій та виявити загальний рівень підготовленості респондентів.

На особливу увагу заслуговують висвітлені на сторінках дисертації результати впровадження авторської методики підготовки майбутніх учителів до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій, що здійснювалось протягом ціннісно-орієнтовного, гносеологічно-накопичувального та творчо-самостійного етапів. Експеримент засвідчив істотне підвищення показників досліджуваного конструкту в ЕГ. Достовірність отриманих результатів перевірено автором за допомогою методу математичної статистичної обробки даних за багатофункціональним критерієм ϕ^* Фішера. Отримані результати вказують на доцільність та практичну значущість проведеного дослідження. Загальні висновки висвітлюють результати, поставлених Го Цзюнь завдань. Зміст дисертації суттєво доповнюють додатки.

6. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Відмітимо, що дисертаційна робота добре структурована і відповідає встановленим вимогам щодо оформлення. Стиль викладу в ній наукових положень, матеріалів досліджень, висновків зрозумілий та доступний для сприйняття.

Ознайомлення з текстом дисертації Го Цзюнь дає підстави стверджувати, що дана наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, що пройшла належну апробацію та відповідає вимогам, що ставлять МОН України.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи результати, представленої Го Цзюнь дисертаційної роботи, хочемо висловити деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер:

1. Розділ 1 п. 1.2. ви присвячуєте вивченню сутності та змісту процесу підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій у культурологічній, мистецько-освітній та музично-технологічній проекціях та подаєте визначення підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до здійснення такої діяльності (с. 62). Однак у висновках до розділу 1 (с. 86) ви подаєте ще визначення поняття «мотиваційної готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності зі школярами «Альфа-генерації». Поясніть, будь ласка, чому у вас виникла така необхідність?

2. У п. 2.2. ви описуєте та пропонуєте цікаві інноваційні мистецькі технології, які застосовуєте в ході впровадження авторської методики п.3.2. Уточніть, будь ласка, на яких освітніх компонентах (дисциплінах) підготовки здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво) ви вважаєте їх застосування найбільш доречним та ефективним.

3. На с. 136 (п. 2.2.) ви обґрунтовуєте третю педагогічну умову та обираєте для її впровадження «технологію підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до організації мультимедійного художнього дискурсу в перебігу загальної музичної освіти в закладах ЗСО». Далі ви розглядаєте «змістовні складові цього методу». Хотілося б почути роз'яснення, щодо змісту понять «технологія» та «метод». Чи ототожнюєте ви їх у своєму дослідженні? Чи надаєте цим поняттям різного змісту?

4. На сторінках роботи (п. 3.2., додатки Б та В) ви подаєте опис та інструкції щодо виконання авторських інноваційних технологій, що рекомендуєте впроваджувати в освітній процес підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів. На наш погляд, значно б збагатило науково-практичну цінність роботи виявлення та опис складностей, труднощів, що виникали в респондентів під час виконання завдань. Варто було б Го Цзюнь представити цей досвід в методичних рекомендаціях та наукових публікаціях.

5. Робота тільки виграла б , якщо б здобувачка представила в додатках приклади та зразки творчих продуктів, інноваційних творчих завдань (завдання на створення педагогічного проекту мультимедійного дайджесту «Картина світу в мистецьких творах» (із застосуванням ІКТ), результати освітнього проекту «Формування культурної компетентності здобувачів ЗСО (за віковими групами)», електронні кібертексти, тощо), виконаних здобувачами в ході перебігу педагогічного експерименту.

Зазначені зауваження та побажання носять рекомендаційний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

8. Загальний висновок

Враховуючи актуальність дослідженої проблеми, наукову новизну положень дисертаційної роботи, обґрунтованість, достовірність, теоретичну та практичну значущість отриманих результатів, можна вважати, що дисертація Го Цзюнь на тему «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культурної компетентності школярів засобами інноваційних мистецьких технологій» має завершений, цілісний, авторський характер і відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Го Цзюнь заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецьких дисциплін
дошкільної та початкової освіти

Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

І.Г. Барановська

